

Biotechnologie wordt in de plantenveredeling veel toegepast en is breed geaccepteerd in de maatschappij. Met een techniek als CRISPR-Cas is het mogelijk om nog sneller en gericht te veredelen en daarmee problemen in de teelt van gewassen voor te blijven. Plantum vraagt het kabinet het huidige beleid voort te zetten en daarnaast wettelijke ruimte te creëren in de GGO-wetgeving voor het gebruik van nieuwe veredelingstechnieken, zoals CRISPR-Cas.

Urgentie om veredeling te versnellen

Alles begint bij de plant. Betere zaden en jonge planten dragen wereldwijd bij aan gezondheid, welzijn en een duurzamere land – en tuinbouw. Nederland is wereldwijd toonaangevend op het gebied van zaden en plantgoed. Dit komt voor een groot deel door de Nederlandse kennis over veredeling. Onze plantenveredelings- en opkweekbedrijven voorzien miljoenen boeren en tuinders over de hele wereld van hoogwaardige zaden en jonge planten. Zij staan daarmee aan het begin van alle (conventionele en biologische) teeltsystemen en wereldwijde voedselvoorziening. Door klimaatverandering en de opkomst van nieuwe ziekten en plagen wordt de urgentie groter om de veredeling van nieuwe rassen te versnellen.

Klassieke plantenveredeling is een krachtige maar inherent trage technologie die opkomende problemen, vanwege klimaatverandering of nieuwe ziektes in de teelt, te langzaam het hoofd biedt. Veredelaars gebruiken al jaren moderne genetische en fysiologische kennis, ofwel biotechnologie, om het proces van veredeling te versnellen. Veredelaars ‘maken’ de diversiteit waaruit ze selecteren door planten te kruisen en mutanten te zoeken of te genereren. Deze biotechnologie in de selectie, zoals genetische merkers, wordt veel toegepast en is breed geaccepteerd. CRISPR-Cas kan dit proces verder versnellen. In Europa zijn deze nieuwe veredelingstechnieken, zoals CRISPR-Cas, echter onderhevig aan beperkende wetgeving.

Wat is CRISPR-Cas?

CRISPR-Cas wordt gebruikt als een gerichte mutagenesemethode, waarmee heel precies - via een knipje – mutaties aan te brengen zijn in het DNA. Zo kan bijvoorbeeld een aardappelras worden gecreëerd dat beter tegen droogte kan, of een dat resistent is tegen ziektes en dus minder gewasbeschermingsmiddelen nodig heeft. De traditionele weg naar een dergelijk nieuw ras is het kruisen van verschillende rassen, maar daarvoor zijn duizenden pogingen nodig om hetzelfde resultaat te bereiken.

Wet- en regelgeving CRISPR-Cas

Plantum is verheugd dat de Europese Commissie erkent dat de huidige wetgeving voor genetische modificatie, waar CRISPR-Cas op dit moment onder valt, in het licht van de technologische ontwikkelingen niet ‘fit for purpose’ en toekomstbestendig is. Dit inzicht sluit aan bij initiatieven in veel landen om de respectievelijke wetgeving aan te passen en het gebruik van nieuwe veredelingstechnieken te vergemakkelijken. Plantum pleit voor een voortzetting van de Nederlandse inzet in Europa om innovaties mogelijk te maken die met nieuwe methoden veel sneller tot stand kunnen komen dan met conventionele veredeling. De Europese Commissie heeft al aangegeven dat de nieuwe methoden bijdragen aan het behalen van de doelen van de Green Deal. Het is daarom uitermate positief dat ook het kabinet nadrukkelijk inzet op kennis en innovatie.

Veiligheid en keuzevrijheid voorop

De veiligheid van nieuwe gewassen staat voorop. De European Food and Safety Authority heeft in [haar publicaties](#) aangegeven dat het gebruik van CRISPR-Cas, dat leidt tot eigenschappen die ook met reguliere veredeling hadden kunnen ontstaan, minstens net zo veilig is als reguliere veredeling. EFSA voorziet geen andere risico's dan bij reguliere veredeling, die een jarenlange geschiedenis van veiligheid heeft. Ook de Commissie Genetische Modificatie (COGEM) kwam in 2017 tot dezelfde conclusie. Vanwege deze veilige aanpak adviseert COGEM daarom om planten die zijn verkregen via gerichte mutagenese vrij te stellen van regelgeving voor genetisch gemodificeerde organismen (GGO's).

Wel zijn er enkele belangrijke randvoorwaarden die geborgd moeten worden.

- Het is cruciaal dat biologische telers keuzevrijheid houden over (de origine van) de rassen die zij gebruiken. De biologische sector in de meeste EU-landen kiest ervoor geen mutagenesemethoden te gebruiken. Plantum vindt dat de biologische producenten de mogelijkheid moeten houden om rassen te weren waarbij specifieke veredelingstechnieken zijn toegepast.
- Veredelaars zijn in staat en bereid om transparantie te bieden over het gebruik van nieuwe veredelingstechnieken, waardoor altijd bekend is of een 'ouderras', dat gebruikt wordt om te kruisen, op een dergelijke manier tot stand gekomen is. Op basis hiervan kan de teler kiezen.
- Dat geeft ook een basis voor de keten om keuzevrijheid van de consument te waarborgen. De keten zal traceerbaarheid moeten waarborgen, omdat aan het product zelf niet te toetsen is welke verdelingsmethode toegepast is.

Keuzevrijheid moet ook gelden voor telers die wél rassen willen gebruiken die ontwikkeld zijn met de nieuwe methoden. Sinds CRISPR-Cas in 1987 voor het eerst beschreven is en sinds de ontwikkeling van CRISPR-Cas9 in 2002, is die keuzevrijheid er in de EU nooit geweest, vanwege de limiterende GGO-wetgeving. De huidige situatie van klimaatverandering en de noodzaak voor verduurzaming vereisen duidelijke politieke keuzes om de toepassing van deze technieken in de plantenveredeling mogelijk te maken.

Plantum pleit voor brede beschikbaarheid

Plantum zet zich ervoor in dat alle veredelingsbedrijven kunnen beschikken over nieuwe verdelingsmethoden. (Zware) regulering zal altijd in het nadeel werken van het midden- en kleinbedrijf (mkb) dat vaak niet de juridische en financiële capaciteit heeft om met dergelijke regelgeving om te gaan. Specifiek het mkb kan voordeel hebben van de nieuwe technieken, omdat deze relatief eenvoudig toepasbaar zijn en de bedrijven zo in staat gesteld worden sneller innovaties te realiseren.

Kortom:

- Onze internationaal opererende plantenveredelingsbedrijven hebben een langetermijnvisie; daarvoor is juridische duidelijkheid nodig.
- Het Nederlandse innovatie- en biotechnologiebeleid is een essentiële reden voor Nederlandse en internationale veredelingsbedrijven om zowel hun onderzoek en ontwikkeling als hun economische activiteit in Nederland te (blijven) concentreren.
- Additionele regulering van verdelingsmethoden is niet in het belang van de diversiteit aan veredelingsbedrijven, die de Nederlandse sector mede zo sterk maakt.
- De klimaatdoelstellingen en de opgaven om de land- en tuinbouw te verduurzamen geven een groeiende urgentie om sneller te kunnen veredelen. Boeren en tuinders staan te springen om meer ziekteresistentie, hitte- en droogtetolerantie, et cetera, in hoogwaardige plantenrassen.
- Door een stabiel onderzoeks- en innovatiebeleid zijn onze plantveredelingsbedrijven in staat om de nieuwe plantenrassen te creëren die bijdragen aan voedselzekerheid, gezondheid, duurzaamheid, vergroening en klimaatadaptie.
- De biologische teelt zal in 2030 25% van het landbouwareaal in de EU omvatten. Om op het overige areaal duurzaamheid te stimuleren, is (moderne) veredeling van groot belang.

Plantum is de branchevereniging voor 300 bedrijven uit de sector veredeling, vermeerdering en opkweek van zaden en jonge planten.